

Nr 2 (263) 2012
Tom LXXIII
MARZEC
KWIECIEŃ

SZKOŁA SPECJALNA

DWUMIESIĘCZNIK AKADEMII PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
im. Marii Grzegorzewskiej

Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Redaktorzy tematyczni

Andrzej Giryński – pedagogika specjalna
Jan Łaszczuk – pedagogika, metodologia
Bernadeta Szczupał – pedagogika specjalna

Redaktor statystyczny

Mariusz Fila

Redakcja

Julita Kobos – język polski

Tłumaczenie na język angielski

Renata Wójtowicz

Skład komputerowy

Andrzej Kowalczyk

Wersji papierowa jest wersją pierwotną (referencyjną)

Czasopismo „Szkoła Specjalna” posiada punktację MNiSW (2 punkty) w kategorii B

Rada Naukowa:

Chiu-Hsia Huang (RC), Władysław Dykciak (PL), Tadeusz Gałkowski (PL), Sally Goddard Blythe (GB), Witalij Kantor (RUS), Aniela Korzon (PL), Czesław Kosakowski (PL), Irena Obuchowska (PL), Adam Szecówka (PL)

Redakcja:

Ewa Maria Kulesza (redaktor naczelna), Bernadetta Węclawik (sekretarz), Katarzyna Smolińska (członek)

**Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
Dyrektor Wydawnictwa – Monika Bielska-Łach**

**Adres Redakcji: Wydawnictwo APS, 02-353 Warszawa
ul. Szczęśliwicka 40, tel. 22-589-36-45
centrala 22-589-36-00 wew. 1212, fax 22-658-11-18
e-mail: szkolaspecjalna@aps.edu.pl
nakład 1000 egz.**

SPIS TREŚCI

OPRACOWANIA NAUKOWE

- 85 – *Marta Porembska*
Mediacje w sprawach nieletnich sprawców czynów karalnych w percepcji wychowanków schronisk dla nieletnich
- 96 – *Joanna Moleda*
Wartości ostateczne i instrumentalne w preferencji młodzieży nieprzystosowanej społecznie
- 104 – *Aleksandra Sawa*
Sytuacja wychowanków Zakładu Poprawczego w Witkowie zwolnionych warunkowo i z mocy prawa

Z PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

- 113 – *Kamil Marek Konopka*
Pedagogiczne zasady efektywnej resocjalizacji prowadzonej przez kuratora sądowego
- 121 – *Janina Florczykiewicz*
Warsztaty twórcze w resocjalizacji skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami osobowości

PRAWO I PRAKTYKA

- 129 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Pojęcie niepełnosprawności w prawie polskim. Część 1
- 138 – *Jolanta Zozula*
Rola kuratora sądowego w procesie resocjalizacji

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

- 147 – *Tomasz Fetzi*
Édouard Séguin, twórca pedagogiki osób niepełnosprawnych intelektualnie
- 156 – *Katarzyna Mirosław, Kamil Miszewski*
Sprawozdanie z V Kongresu Penitencjarnego *Modernizacja polskiego więziennictwa*. Warszawa – Popowo, 23–25 maja 2011
- 158 – *Stanisław Sumowski*
Wspomnienie o Krystynie Jankowskiej (1947–2012), dyrektor SOSW w Uśnicach

RECENZJE

- 159 – *Janina Florczykiewicz, Eugeniusz Józefowski*: Arteterapia w edukacji i resocjalizacji. Wybrane działania arteterapeutyczne i studia empiryczne. Akademia Podlaska: Siedlce 2011, ss. 239 (*Wiesława Limont*)

NASZYM CZYTELNIKOM POLECAMY

- Skuteczność profilaktyki i resocjalizacji – utopie a rzeczywistość. [Red. nauk.] M. Nowak, B. Wołosiuk. Wydawnictwo PSW im. Papieża Jana Pawła II, Biała Podlaska 2010 (*Stanisława Nazaruk*)
- Drogi rozwoju zainteresowań i zdolności. [Red. nauk.] M. Jabłonowska, J. Łukasiewicz-Wieleba. Universitas Rediviva, Warszawa 2011 (*Dominika Wieczorek*)

CONTENTS

SCIENTIFIC STUDIES

- 85 – *Marta Porembska*
Mediation Regarding Juvenile Offenders as Perceived by Juvenile Shelter Inmates
- 96 – *Joanna Moleda*
Terminal Values and Instrumental Values as Preferred by Socially Maladjusted Adolescents
- 104 – *Aleksandra Sawa*
Situation of the Inmates of the Juvenile Detention Center in Witków Placed Released on Parole and by Virtue of Law

---

FROM TEACHING PRACTICE

- 113 – *Kamil Marek Konopka*
Pedagogical Principles of Effective Social Rehabilitation Carried out by a Probation Officer
- 121 – *Janina Florczykiewicz*
Artistic Workshop in the Social Rehabilitation of Convicts with Non-Psychotic Mental Disorders

---

LAW AND PRACTICE

- 129 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Concept of Disability in Polish Law. Part 1
- 138 – *Jolanta Zozula*
Probation Officer's Role in Social Rehabilitation

HOME AND WORLD NEWS

- 147 – *Tomasz Fetzki*
Édouard Séguin, Creator of Education for People with Intellectual Disabilities
- 156 – *Katarzyna Mirosław, Kamil Miszewski*
Report on the 5th Penitentiary Congress: *Modernization of the Polish Prison System*, Warsaw – Popowo, May 23–25, 2011
- 158 – *Stanisław Sumowski*
Posthumous Tribute to Krystyna Jankowska (1947–2012), Director of Special Education Residential School in Uśnice

---

REVIEWS

- 159 – *Janina Florczykiewicz, Eugeniusz Józefowski*: *Arteterapia w edukacji i resocjalizacji. Wybrane działania arteterapeutyczne i studia empiryczne [Art Therapy in Education and Social Rehabilitation. Selected Art Therapy Interventions and Empirical Studies]*. pp. 145 (*Wiesława Limont*)

WE RECOMMEND TO OUR READERS

- Skuteczność profilaktyki i resocjalizacji – utopie a rzeczywistość*. [Effectiveness of Prevention and Social Rehabilitation – Utopian Ideas and Reality]. Academic Editing by M. Nowak and B. Wołoskiuk. Wydawnictwo PSW im. Papieża Jana Pawła II, Biała Podlaska 2010 (*Stanisława Nazaruk*)
- Drogi rozwoju zainteresowań i zdolności*. [Development of Interests and Abilities]. Academic Editing by M. Jabłonowska, J. Łukasiewicz-Wieleba. Universitas Rediviva, Warszawa 2011 (*Dominika Wieczorek*)

Marta Porembska

MEDIACJE W SPRAWACH NIELETNICH SPRAWCÓW CZYNÓW KARALNYCH W PERCEPCJI WYCHOWANKÓW SCHRONISK DLA NIELETNICH

Streszczenie

W artykule zaprezentowano instytucję mediacji w sprawach nieletnich w ustawodawstwie polskim, a więc dobór spraw kierowanych do mediacji, warunki wieku uczestników postępowania, obowiązki mediatora oraz zasady i przebieg procesu mediacyjnego. Podjęto badania w celu ustalenia poziomu wiedzy oraz liczby mediacji wśród wychowanków schronisk dla nieletnich.

Słowa kluczowe: sprawiedliwość naprawcza, mediacja, mediator, sąd, nieletni, sprawca, ofiara

MEDIATION REGARDING JUVENILE OFFENDERS AS PERCEIVED BY JUVENILE SHELTER INMATES

Summary

The article presents mediation regarding juveniles in Polish legislation: selection of cases referred to mediation, conditions on the age of the parties to mediation proceedings, the mediator's responsibilities, and the rules and course of the mediation process itself. Research was conducted to determine the level of knowledge and the number of mediations among juvenile shelter inmates.

Key words: restorative justice, mediation, mediator, court, juveniles, offender, victim

Joanna Moleda

WARTOŚCI OSTATECZNE I INSTRUMENTALNE W PREFERENCJI MŁODZIEŻY NIEMPRZYSTOSOWANEJ SPOŁECZNIE

Streszczenie

W artykule podjęto tematykę związaną z wartościami młodzieży nieprzystosowanej społecznie. Przedmiotem badań było ustalenie, czy istnieją różnice w zakresie preferowanych wartości między młodzieżą nieprzystosowaną społecznie a młodzieżą niewchodzącą w konflikt z prawem. Ustalono m.in., że istotne różnice statystyczne dotyczą większości wartości ostatecznych i tylko dwóch wartości instrumentalnych. Można zatem przypuszczać, że badana młodzież różni się w zakresie przekonań dotyczących celów ludzkiego życia oraz ma podobne przekonania na temat postępowania. Ponadto wyniki badań ujawniły, że w zakresie hierarchii wartości instrumentalnych badani chłopcy mają zbliżony świat wartości, tzn. za naczelne wartości uznają te, które są charakterystyczne dla tzw. drugiego życia.

Słowa kluczowe: wartości, młodzież nieprzystosowana społecznie, resocjalizacja, nieletni, młodzieżowy ośrodek wychowawczy

TERMINAL VALUES AND INSTRUMENTAL VALUES AS PREFERRED BY SOCIALLY MALADJUSTED ADOLESCENTS

Summary

The article discusses the issues concerning the values of socially maladjusted adolescents. The study aimed to determine whether there were differences in terms of preferred values between socially maladjusted adolescents and adolescents who did not break the law. Among other things, it was established that significant statistical differences concerned the majority of terminal values and only two instrumental values; therefore, it may be supposed that the adolescents in the study differed in terms of beliefs on the goals of human existence and had similar beliefs concerning behavior. Moreover, the study's findings showed that in terms of the hierarchy of instrumental values, the boys in the study shared a similar world of values,

i.e. they regarded the values that are characteristic of “underground life” to be their principal values.

Key words: values, socially maladjusted adolescents, social rehabilitation, juveniles, youth educational center for socially maladjusted adolescents

Aleksandra Sawa

SYTUACJA WYCHOWANKÓW ZAKŁADU POPRAWCZEGO W WITKOWIE ZWOLNIONYCH WARUNKOWO I Z MOCY PRAWA

Streszczenie

Przedstawione w artykule badania byłych wychowanków Zakładu Poprawczego w Witkowie są kontynuacją badań przeprowadzonych w latach 1996, 2003, 2009 (Sawa 2003, 2009; Sawa, Walczak 1996). Badania prowadzone były ankietowo. Pytania ankietowe zasadniczo nie zmieniały się, aby można było porównywać odpowiedzi. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienia dotyczące readaptacji społecznej byłych wychowanków, czyli stopień powrotu do przestępstwa, wejście na rynek pracy, samodzielność życiową i jakość pomocy instytucjonalnej w procesie usamodzielnienia. W tym opracowaniu omawiane są wyniki bieżących badań i jednocześnie dokonuje się podsumowania poprzednich edycji badań.

Słowa kluczowe: art. 90 upn., art. 86 upn., usamodzielnienie, wychowanek zakładu poprawczego, readaptacja społeczna

SITUATION OF THE INMATES OF THE JUVENILE DETENTION CENTER IN WITKÓW PLACED RELEASED ON PAROLE AND BY VIRTUE OF LAW

Summary

The study on the former inmates of the Juvenile Detention Center in Witków presented in the article is a continuation of the previous studies (conducted and published in 1996, 2003 and 2009). The studies were carried out on a survey basis. The survey questions did not change fundamentally so that they could be compared to the findings of the previous studies. Special attention was paid to the issues concerning social re-adaptation of the former inmates, that is the level of reoffending, entering the labor market, independence in life, and the quality of institutional support in the process of becoming independent. This paper discusses the findings of the current study and is a summary of the previous studies.

Key words: Article 90 of the Act on Juvenile Delinquency Proceedings, Article 86 of the Act on Juvenile Delinquency Proceedings, becoming independent, inmate of a juvenile detention center, social re-adaptation